

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok VI.

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1929 R.

Nr. 7.

TREŚĆ:

Pożegnanie Prezesa Banku	str. 63	Zakaz zaciągania długów przez pracowników Banku Pol- str.	
Ruch służbowy	" 63	skiego	64
Utworzenie Izby Rozrachunkowej przy Oddziale w Katowic- ach	" 63	Wkłady w instytucjach kredytowych	65
Zawiadomienia podawców o wysokości przyznanego kredy- tu wolne od opłaty stemplowej	" 64	Bilans łączny banków akcyjnych i wielkich domów banko- wych	65
Niezwłoczne regulowanie zaliczek na koszty transportu pie- niężnego lub podróży służbowej po zatwierdzeniu ra- chunku przez Centralną Księgowość	" 64	Ruch złota w tys. dolarów	66
		Położenie gospodarcze Polski w marcu 1929 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów	66
		Bilanse banków emisyjnych w porównaniu z końcem IV kwar- tału 1928 r.	72

POŻEGNANIE PREZESA BANKU.

Opuszczając Bank po 5-letnim urzędowaniu, żegnam wszystkich jego pracowników z tem mocnem przeświadczeniem, że w Banku Polskim dobrze pracują i dobrze pracować będą.

Prezes Banku

Stanisław Karpiński.

Warszawa, 15 kwietnia 1929 r.

Ruch służbowy.

Przeniesienia.

Alfred Aulich, Zastępca Dyrektora w Łucku, przeniesiony na równorzędne stanowisko do Oddziału w Lidzbarku.

Nominacje.

Adam Haleczko, urzędnik Oddziału we Lwowie, mianowany Zastępcą Dyrektora Oddziału w Kołomyi, Antoni Sokolski, urzędnik Oddziału w Lidzbarku, mianowany Zastępcą Dyrektora Oddziału w Łucku.

Utworzenie Izby Rozrachunkowej przy Oddziale w Katowicach.

Dnia 11 kwietnia 1929 r. rozpoczęła czynności Izba Rozrachunkowa przy Oddziale Banku w Katowicach. Izba liczy narazie — oprócz Oddziału Banku Polskiego — 14 uczestników, a mianowicie:

Bank Francusko-Polski, Sp. Akc. w Paryżu, oddział
Bank Gospodarstwa Krajowego, oddział
Bank Handlowy w Warszawie, Sp. Akc., oddział
Bank Przemysłowców, Tow. Akc. w Poznaniu,
oddział
Bank Śląski, Sp. Akc.
Bank Związku Spółek Zarobkowych, Sp. Akc.
w Poznaniu, oddział
Darmstädter und Nationalbank, Sp. Akc. Komand.,
oddział

Deutsche Bank, oddział
Direction der Disconto-Gesellschaft, filja
Dresdner Bank, filja
Międzynarodowy Bank Handlowy, Sp. Akc.
Państwowy Bank Rolny, oddział
Pocztowa Kasa Oszczędności, oddział
Śląski Zakład Kredytowy, Sp. Akc. w Bielsku,
oddział.

Zawiadomienia podawców o wysokości przyznanego kredytu wolne od opłaty stemplowej.

(Dział I i IV Spisu Okólników).

Delegaci władz skarbowych, celem wykonania nadzoru nad zachowaniem przepisów o opłatach stemplowych, badali ostatnio akta i księgi niektórych Oddziałów, przyczem zakwestjonowali nieuiszczanie przez Bank Polski opłaty stemplowej od pism, które Bank zawiadamia osoby lub firmy akredytowane o wysokości przyznanego kredytu dyskontowego (Instrukcja Służbowa cz. IV, str. 41).

Aby uniknąć wymiaru podwyżek z tytułu nieuiszczenia od tych pism opłaty stemplowej, należy wyjaśniać delegatom władz skarbowych, że zawiadomienia takie są zupełnie wyraźnie zwolnione od opłaty, zgodnie z wykładnią Nr. 204 do ustawy o opłatach stemplowych (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 7 z 1929 r., poz. 71).

Niewzłoczne regulowanie zaliczek na koszty transportu pieniężnego lub podróży służbowej po zatwierdzeniu rachunku przez Centralną Księgowość.

(Dział XIII Spisu Okólników).

W myśl Instrukcji Służbowej cz. V, str. 78, wypłaca się na koszty urzędnikowi, konwojującemu transport pieniężny, odpowiednią zaliczkę, księgowaną na rachunku sum przechodnich. Ponieważ zdarzają się wypadki wypłacania konwojentom kwot, przekraczających dwu- lub trzykrotnie rzeczywiste koszty, zwraca się uwagę Oddziałów, że wysokość zaliczki może odpowiadać lub w małej mierze przekraczać przewidywane wydatki, które można określić w przybliżeniu na podstawie taryfy kolejowej, wysokości diet, przysługujących konwojentom i t. p., oraz na zasadzie nabytego doświadczenia. Jednocześnie przypomina się, że zaliczki, wypłacone na koszty transportu pieniężnego lub podróży służbowej, muszą być regulowane niezwłocznie po otrzymaniu z Centralnej Księgowości zatwierdzonego zestawienia, do czego Oddziały obowiązane są ściśle się stosować i nie dopuszczać, ażeby przeksięgowanie odnośnych pozycji z rachunku sum przechodnich skuteczniane było bez żadnego uzasadnienia w czasie znacznie późniejszym.

Zakaz zaciągania długów przez pracowników Banku Polskiego.

(Dział II Spisu Okólników).

Mimo przypomnienia, zamieszczonego pod powyższym tytułem w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 15 z 14 sierpnia 1925 r., str. 146, powtarzają się coraz liczniej wypadki zaciągania lekkomyślnych długów pod różnemi postaciami przez pracowników Banku. Między innemi zadłużenie pracowników u kolegów przybrało niejednokrotnie formę jaskrawą, stwarzającą dla dłużnika położenie bez widoków wyrównania zobowiązań nawet w ciągu szeregu lat.

Uposażenie, jakie Bank wypłaca pracownikom oraz świadczenia na ich rzecz (pomoc lekarska, opłata wpisów szkolnych) nie uzasadniają w żadnym razie potrzeby szukania kredytu, zwłaszcza, że Bank w niezawinionych i uwzględnienia godnych wypadkach przychodzi z finansową pomocą w formie zaliczek na płace lub zapomóg. Bank może zatrudniać tylko pracowników, zasługujących na pełne zaufanie, którego nie można mieć do osób, żyjących nad stan i zaciągających lekkomyślnie długi. Zwracając przeto ponownie uwagę na zakaz nierozważnego zadłużania się, przestrzega się przed dotkliwymi karami, jakie z konieczności stosowane będą względem pracowników, przekraczających powyższy zakaz.

Wkłady w instytucjach kredytowych.

	W milionach złotych				
	31.12.1927	31.3.1928	30.6.1928	30.9.1928	31.12.1928
INSTYTUCJE					
Ogółem	1.905·3	2.154·7	2.442·0	2.450·1	2.556·9
Banki publiczne ¹⁾	762·8	868·7	930·7	921·5	949·9
Prywatne banki akcyjne ²⁾	737·5	783·0	929·3	887·6	917·9
Kasy oszczędn. i spółdz. kredyt. .	405·0	503·0	582·0	641·0	690·0
RODZAJ WKŁADÓW					
Ogółem	1.905·3	2.154·7	2.442·0	2.450·1	2.556·9
Wkłady bezterminowe ³⁾	1.023·7	1.139·1	1.194·3	1.127·5	1.253·5
„ terminowe	408·0	422·8	572·0	574·0	509·0
„ oszczędnościowe.	473·6	592·8	675·7	748·6	794·4

¹⁾ Prywatne rachunki żyrowe w Banku Polskim i wkłady bez lokat skarbowych w Banku Gospodarstwa Krajowego, w Państwowym Banku Rolnym, Pocztovej Kasie Oszczędności i 2 bankach komunalnych.

²⁾ Wraz z oddziałami banków zagranicznych i Centralną Kasą Spółek Rolniczych.

³⁾ Wkłady à vista, rachunki żyrowe, czekowe i salda kredytowe na rachunkach bieżących.

Bilans łączny banków akcyjnych i wielkich domów bankowych ¹⁾.

Stan czynny w tys. zł.

Stan bierny w tys. zł.

	31. 12. 27.	31. 12. 28.	31. 1. 29.		31. 12. 27.	31. 12. 28.	31. 1. 29.
1. Gotowizna	108.612	131.536	84.907	1. Kapitały własne:			
2. Papiery wartościowe i udziały	72.249	97.406	97.737	a) zakładowy	173.720	234.421	233.105
3. Banki Loro				b) zapasowy.	26.141	50.260	51.709
a) krajowe	10.265	15.132	16.998	2. Wkłady:			
b) zagraniczne	4.294	12.674	12.258	a) terminowe	222.281	326.923	339.849
4. Banki Nostro				b) à vista	202.843	262.253	273.912
a) krajowe	20.595	28.082	29.256	c) na książeczki wkładc. i asygn. kasowe. . .	67.165	111.372	115.218
b) zagraniczne	68.062	68.173	73.513	3. Rachunki bieżące	307.198	298.769	292.396
5. Weksle zdyskontowane .	613.473	919.706	933.582	4. Redyskonto weksli . . .	258.097	352.159	349.044
6. Rachunki bieżące	613.279	777.125	823.325	5. Banki Loro			
7. Pożyczki terminowe . . .	27.474	36.067	37.986	a) krajowe	38.596	48.515	44.056
8. Nieruchomości i rucho- mości.	118.859	140.972	143.356	b) zagraniczne.	34.380	64.469	64.928
9. Pożyczki hipoteczne dłu- goterminowe	69.867	96.585	96.135	6. Banki Nostro			
10. Rachunki oddziałów . . .	149.471	208.135	215.944	a) krajowe	68.349	57.187	60.098
11. Inne aktywa	171.216	199.853	187.456	b) zagraniczne.	165.451	311.233	318.041
	2,047.716	2,731.446	2,752.453	7. Procenty i prowizje . . .	81.277	118.099	101.026
				8. Rachunki oddziałów . . .	202.258	247.136	260.051
				9. Listy zastawne	68.268	95.699	95.761
				10. Inne pasywa	131.692	152.947	153.239
					2,047.716	2,731.446	2,752.453

¹⁾ W roku 1927 uwzględniono 60 banków akcyjnych i 5 domów bankowych.

„ „ 1928 „ 62 „ „ — „ „
„ styczniu 1929 „ 60 „ „ — „ „

Ruch złota w tys. dolarów ¹⁾.

PAŃSTWA	Rok 1927			Rok 1928		
	Przywóz	Wywóz	Nadwyżka + Ubytek —	Przywóz	Wywóz	Nadwyżka + Ubytek —
Stany Zjednoczone . . .	207.535	201.455	+ 6.080	168.887	560.759	— 391.872
Niemcy	47.622	9.135	+ 38.487	221.986	9.542	+ 212.444
Wielka Brytania	157.905	137.008	+ 20.896	232.658	294.539	— 61.881
Holandja	10.498	16.937	— 6.439	15.417	1.778	+ 16.369
Afryka południowa . .	—	—	— 212.279	—	—	—
Indje	—	—	+ 59.175	—	—	—
Polska ²⁾	—	—	+ 31.500	—	—	+ 11.700

Źródła: ¹⁾ The Federal Reserve Bulletin, styczeń 1929.²⁾ Według bilansu Banku Polskiego.

Położenie gospodarcze Polski w marcu 1929 r.
na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Rynek pieniężny. Skutki klęsk żywiołowych ujawniły się w całej pełni dopiero w miesiącu sprawozdawczym. Trwający od szeregu tygodni zastój w handlu wyczerpał nawet u bogatych kupców wszelkie rezerwy gotówkowe. Skromne zasoby kapitałów obrotowych poszczególnych przedsiębiorstw zostały uwiecznione w rosnących składach towarowych. Słaby zbyt ziemiopłodów utrudnia zaopatrzenie wsi w odpowiednie ilości pieniądza i zmniejsza jej zdolność nabywczą. Obok tych przyczyn na większe zapotrzebowanie pieniądza oddziaływał koniec kwartału, wreszcie okres przedświąteczny. W tych warunkach nawet firmy odpowiedzialne majątkowo nie mogły zdobyć gotówki w instytucjach kredytowych i dla dokonania wypłaty robotnikom zmuszone były uciekać się do kredytu prywatnego. Wyrazem wielkiego braku gotówki było zmniejszenie się pozostałości w bankach na rachunkach bieżących, rosnące zaległości podatkowe, opłacanie świadczeń socjalnych weksłami, spadek kursów papierów procentowych i prawie zupełny zanik operacji giełdowych.

Stanu rynku pieniężnego w Polsce nie można traktować w oderwaniu od rynków międzynarodowych. Niezwykłe podrożenie pieniądza w Nowym Jorku wywołało odpływ wolnych kapitałów z Europy i brak gotówki na rynkach najbardziej zasobnych, co odbija się niekorzystnie również na dopływie zagranicznych kredytów do Polski, które zostały ograniczone.

Niepewność stosunków wywołała pewien niepokój wśród warstw oszczędzających, a w niektórych instytucjach finansowych poczęto zamieniać wkłady złotowe na dolarowe. Normalny proces kapitalizacji został przeto utrudniony. Pomimo tych nastrojów Poczta Kasa Oszczędności notuje wzrost wkładów oszczędnościowych w ciągu marca o 4,1 milj. zł. oraz przeciętny dzienny przyrost oszczędzających — 600 osób.

Pod wpływem dużego zapotrzebowania stan kredytu w Banku Polskim osiągnął najwyższy dotychczas poziom. Portfel wekslowy zwiększył się w marcu o 44 milj. zł. do sumy 703,9 milj. zł., a pożyczki zastawowe o 1,2 milj. zł. do 85,7 milj. zł.

Brakowi gotowizny towarzyszyło pogorszenie się wypłacalności. Odsetek weksli protestowanych w Banku Polskim wzrósł do 5·12% sumy, przypadającej do inkasa. Największa liczba weksli protestowanych przypada na małe odcinki, poniżej 200 zł., skąd można wysnuć wniosek, że trudności płatnicze odbijają się najbardziej na rzemiośle i drobnym handlu, pozbawionym najwięcej opieki kredytowej.

Z pośród różnych rodzajów przemysłu najgorzej przedstawiały się stosunki płatnicze w przemyśle włókienniczym, na który przypadało 55·3% weksli zaprotestowanych w Oddziale Głównym Banku Polskiego w Warszawie, z kolei na przemysł metalowy przypadało 15·8%, górnictwo — 6·7%, przemysł garbarski — 5·5% i ceramiczny — 3·9%.

Zapas należności zagranicznych w Banku Polskim zmniejszył się w marcu o 38,8 milj. zł. do sumy 659 milj. zł. Kurs czeku na Nowy Jork pozostał na stałym poziomie 8·90, natomiast w końcu

miesiąca podniósł się nieco kurs banknotów dolarowych w związku z dużym zapotrzebowaniem dolarów efektywnych na wypłatę przekazów emigrantów dla ich rodzin w Polsce. Suma tych przekazów do Europy zwiększa się zwykle w okresie świąt i wywołuje wtenczas żywszy popyt na banknoty dolarowe; w tym roku wyższość ich kursu zaznaczyła się na wszystkich prawie europejskich giełdach pieniężnych, szczególnie silnie w Berlinie.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego. W marcu ogłoszono w Dzienniku Ustaw następujące ważne ustawy i rozporządzenia w sprawach gospodarczych:

Rozp. Min. Skarbu z dn. 14. II. 29. o wycofaniu z obiegu biletów zdawkowych wartości pięciu złotych.
 „ „ „ „ 19. II. 29. o ustaleniu wzoru monety niklowej wartości 1 złotego.
 „ „ „ „ 31. I. 29. w sprawie przymusu ubezpieczenia od ognia ruchomości w gospodarstwach rolnych, przymusu ubezpieczenia żywego inwentarza od wypadków śmierci, oraz przymusu ubezpieczenia pól od gradobicia.

Rozp. Min. Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 25. II. 29 w sprawie ceł wywozowych na drewno.

Ustawa Skarbowa z dn. 25 marca 1929 r. na okres od 1 kwietnia 1929 r. do 31 marca 1930 r.

Rolnictwo. Przedłużanie się okresu zimowego utrudniło w marcu rozpoczęcie wiosennych robót polnych. Topniejące śniegi spowodowały roztopy na nisko położonych polach. Pilne roboty polne, jak siew koniczyń, dokonywany normalnie w lutym lub początkach marca oraz siew grochu, zostały odłożone do połowy kwietnia.

Skutkiem wyjątkowych warunków atmosferycznych ocena stanu ozimin była dotychczas niemożliwa, przypuszczalnie jednak przezimowały one dobrze. Skorupa lodowa gleby odtajała i początkowe obawy o ujemny wpływ głębokiego zamarznięcia ziemi minęły.

W myśl obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego powierzchnia ozimin, zasianych jesienią 1928 r., zwiększyła się w porównaniu z r. 1927 o 2%. Obszar zasiany pszenicą wyniósł 1351,5 tys. ha, żytem 6059,9 tys. ha, wreszcie jęczmieniem 77,2 tys. ha.

Przy stosunkowo regularnych dowozach obroty zbożem w marcu były znacznie żywsze, tem bardziej, że zaznaczył się duży popyt na zboże siewne. Dopiero w końcu miesiąca nastąpiło nasycenie i zastój najpierw w obrotach pszenicą, a później i innymi zbożami.

Notowania cen zbóż były następujące:

żyto	35 zł. — 34 zł.
pszenica	47 „ — 50 „
jęczmień	36 „ — 37 „
owies	35 „ — 34 „

Popyt na jęczmień był bardzo mały skutkiem braku eksportu. Ceny owsa ku końcowi miesiąca jeszcze bardziej obniżyły się, ponieważ zapasy mamy dostateczne, a skutkiem braku ochrony celnej nadchodzą duże transporty owsa z Niemiec, które stosują premję wywozową i przywileje podatkowe. Dobry zbyt miały w marcu wyka, peluszką, łubin żółty, fasola i groch. Pierwsze trzy artykuły były bardzo poszukiwane przy tendencji wybitnie mocnej. Popyt na pasze treściwe był minimalny, ponieważ w dalszym ciągu zastępowano je zbożem.

Dowóz ziemniaków fabrycznych był słaby, co tłumaczy się tem, że za fabryczne osiągnęto zaledwie zł 6:50 do 6:80 franco fabryka, podczas gdy za sadzeniaki, względnie jadalne, można było uzyskać 9:50 do 10 zł. za 100 kg. Podaż ziemniaków jadalnych była nadmierna, znacznie przewyższająca możność zbytu. W drugiej połowie marca rozpoczęto wywóz ziemniaków-sadzeniaków do Francji i Belgii, narazie w mniejszych ilościach z powodu mocnych przymrozków. Popyt na nie istnieje w dalszym ciągu.

Przemysł młynarski. Sytuacja w przemyśle młynarskim znacznie się polepszyła. Wzmoczenie produkcji podwyższyło stopień rentowności młynów. Handel mąką w okresie przedświątecznym znacznie się ożywił a podaż zboża była dostateczna. Przyznane ostatnio przez Bank Gospodarstwa Krajowego kredyty młynarskie nie zostały jeszcze rozdzielone. Stan finansowy młynarstwa i handlu zbożowego jest nadal trudny wskutek braku dostatecznych kapitałów obrotowych.

r hmalnictwo. Ziemniaki fabryczne ofiarowano przeważnie nadmarznięte i w ilości bardzo ograniczonej. Ceny mąki ziemniaczanej nie uległy zmianie; Holandia notowała nadal 14·75—15 guldenów fob Amsterdam. Fabrykom polskim, mimo ogólnych warunków mało sprzyjających, udało się sprzedać stosunkowo poważne ilości mąki na eksport po cenach dość korzystnych.

Rynek krajowy ożywił się. Z dawniejszych kontraktów odwoływano mąkę pilniej, a nowe transakcje, dosyć poważne, dochodziły do skutku przy cenach 57—57·50 zł. Za znane marki osiągnąć było można nawet do 59·50 złotych.

Transakcje naogół rozwinęłyby się jeszcze lepiej, gdyby nie ostrożność, którą musi się kierować przemysł wobec swoich odbiorców, wskutek powiększania się liczby weksli protestowanych i przewleknięcia płatności w rachunkach otwartych. W następstwie tych ujemnych objawów przemysł jest zmuszony do przejściowej zmiany warunków regulowania należności przez klientelę.

Większy popyt na płatki ziemniaczane ze strony Szwajcarii spowodował wyższą cenę. Ofiarowano 23·25 fr. szw. loco Bazylea, jednak i ta cena nie jest zbyt korzystna. Suszarnie nie wyzbywają się więc swoich zapasów, wobec czego mocna tendencja utrzymuje się nadal. W kraju płacono 33·50—34 zł. loco fabryka.

Przemysł cukrowniczy. W kampanji 1928/9 r. było czynnych w Polsce ogółem 71 cukrowni, które otrzymały do przeróbki 43.897 tys. q. buraków, przy średnim zbiorze 186,5 q. z ha. Produkcja cukru wyniosła 672 tys. tonn w wartości cukru białego, z czego na spożycie w kraju przypadnie 57%, reszta zaś pozostanie na wywóz. Biorąc pod uwagę, że cukrownictwo zmuszone jest eksportować z bieżącej kampanji 43% produkcji, podczas gdy w r. ub. wywieziono tylko 29%, a z drugiej strony, że ceny na rynku światowym uległy znacznej niższce tak, że za tonnę cukru białego osiągnie się fob Gdańsk 492 zł. wobec 595 zł. w r. ub.—wynika, że rezultat finansowy bieżącej kampanji będzie znacznie gorszy. Według przeprowadzonej kalkulacji przemysł cukrowniczy osiągnie średnią cenę cukru w bieżącej kampanji o przeszło 90 zł. na tonnie niższą od ceny zeszłorocznej.

W tych warunkach cukrownie nie będą mogły wypłacić za buraki nawet w przybliżeniu tej ceny, jaką wypłacały w ubiegłej kampanji. Na zebraniach Związku przemysłu cukrowniczego i plantatorów stwierdzono, że opłacalność buraków jest poważnie zagrożona.

Przemysł węglowy. Wydobycie i zbyt węgla w marcu były skutkiem większej ilości dni roboczych wyższe, aniżeli w lutym, nie dorównały jednak normalnemu poziomowi z powodu braku wagonów i trudności komunikacyjnych. W pierwszych dwóch dekadach miesiąca brak wagonów wynosił do 40%, a nawet 50%. Sytuacja poprawiła się dopiero w końcu miesiąca, ale do zupełnego zaspokojenia kopalni w próżne wagony brakuje w każdym razie około 17%. Z braku wagonów kopalnie nie wykonały otrzymanych zamówień pomimo trwającego w dalszym ciągu głodu węglowego na rynku wewnętrznym.

Niepomyślna sytuacja transportowa wpływa również bardzo ujemnie na wywóz, który ożywił się nieznacznie dopiero po 15 marca. Doskonałej koniunktury na rynkach austriackim i węgierskim nie mógł przemysł węglowy wykorzystać wskutek ograniczeń, panujących na kolejach czechosłowackich. Do innych krajów kontynentu wysyłali przedsiębiorcy węglowi z powodu braku wagonów tylko najkonieczniejsze ilości.

Po uwolnieniu z lodów morza Bałtyckiego rozpoczęła się w pierwszych dniach marca wysyłka węgla przez porty w Gdyni i Gdańsku, narazie jednak w ograniczonej ilości. Wywóz naszego węgla na rynki skandynawskie i bałtyckie nie ucierpiał zbyt silnie z powodu przerwy, powstałej przez zamrożenie morza. Ceny węgla na tych rynkach lekko wyższkowały, przemysł węglowy nie korzystał z nich jednak, ponieważ dostawy odbywały się na poczet starych umów.

Na mocy orzeczenia Komisji Arbitrażowej zarobki górników zostały podwyższone o 5% z ważnością od 1 marca r. b. Taryfa ta ma obowiązywać do 31 sierpnia r. b. z prawem wypowiedzenia jej obustronnie po tym czasie. Pracodawcy uzależnili swoje stanowisko co do tej podwyżki od zgody Ministerstwa Przemysłu i Handlu na podwyższenie cen węgla w kraju. Ponieważ Ministerstwo Przemysłu i Handlu zgodziło się na podwyżkę, przeto od 1 kwietnia węgiel ze wszystkich zagłębi podrożał od 2% do 5%.

Wydobycie węgla w marcu wyniosło 3.800 tys. tonn, wywóz 879 tys. tonn, zużycie wewnątrz kraju 2.340 tys. tonn.

Przemysł naftowy. Skutki katastrofalnych mrozów w lutym odbiły się dotkliwie na stanie produkcji surowca, zwłaszcza w kopalniach, należących do mniejszych producentów. Produkcja ropy zmniejszyła się o przeszło 20%. Stan ten uległ w marcu nieznacznej poprawie skutkiem dowiercenia najbardziej położonego na południe Mrażnicy szybu „Petain“ o wydajności 4 cystern ropy oraz kilkunastu metrów sześciennych gazu. Powszechnie uważają, że szyb ten nie osiągnął jeszcze właściwego poziomu ropnego i że jego wydajność znacznie się powiększy. Przemysł naftowy zainteresował się żywo zakontraktowaniem terenów w pobliżu leżących i prawdopodobnie przystąpi w najbliższym czasie do zmontowania na tym terenie nowych szybów.

Z powodu zmniejszonej produkcji i zwiększonego zapotrzebowania, zwłaszcza wobec wystąpienia małych rafinerij na rynku, cena ropy borysławskiej zwiększyła w stosunku do ubiegłego miesiąca i wynosi obecnie około 1.820 zł. za cysternę 10-tonnową.

Przeróbka ropy w rafineriach zrzeszonych w Syndykacie obniżyła się wobec upływu normalnego sezonu. Zapotrzebowanie produktów naftowych utrzymuje się na wysokim poziomie po wyczerpaniu się w ub. r. zapasów na składach. W związku z ożywieniem ruchu automobilowego nastąpił wzrost zużycia benzyny.

W ostatnich tygodniach nastąpiła zwyżka cen nafty amerykańskiej. Dotychczas wpłynęła ona na kształtowanie się cen nafty rumuńskiej, należy się więc spodziewać, że wkrótce wywrze wpływ na cenę nafty polskiej w eksporcie. Ceny smarów i oleju gazowego pozostały bez zmiany, jedynie ceny parafiny zniżkują w dalszym ciągu.

Pewne zaniepokojenie wywołuje w przemyśle polskim dążenie przemysłu czeskiego do wyemancypowania się od dowozu pół-produktów i przejścia do przeróbki ropy. Utrata najbardziej intratnego rynku czeskiego spowodowałaby wielkie szkody dla przemysłu. Pertraktacje przemysłu polskiego z kartelem czeskim w sprawie zobowiązania Czechów do dalszego odebrania znaczniejszych ilości nafty i smarów nie dały dotąd żadnych wyników.

Przemysł hutniczy. Miesiąc sprawozdawczy przyniósł hutom nieznaczny wzrost zamówień, jest on jednak minimalny, jeżeli się zważy, że marzec w normalnych warunkach jest miesiącem pełnego rozwoju sezonowego w hurtowym handlu żelazem. Liczba zamówień, która napłynęła do Syndykatu, wyniosła w marcu około 42 tys. tonn żelaza, z czego na handel hurtowy przypada 21 tys. tonn, na przemysł przetwórczy 14 tys. tonn, na Ministerstwo Komunikacji 7 tys. tonn. Ministerstwo Komunikacji uzasadnia redukcję swoich zamówień głównie olbrzymimi stratami, poniesionymi wskutek tegorocznej zimy.

Zamówień zagranicznych brak. Jedynie walcownie rur otrzymują przydziały z Międzynarodowego Syndykatu, które im zapewniają ciągłość pracy. Obecnie Syndykat Polskich Hut prowadzi pertraktacje z Łotwą i misją handlową sowiecką. Zamówienia łotewskie mają wynieść zł. 1 milion, a sowieckie znacznie więcej.

Niezwykłe ostra zima wyrządziła w hutnictwie wiele szkód. Z braku dostatecznych ilości surowki, sprowadzanej morzem, musiały huty ograniczyć ruch w stalowniach i walcowniach. Wobec zwyżki cen surowców przemysł hutniczy przewiduje zwyżkę cen wytworów walcownianych.

Sposób regulowania zobowiązań w hutnictwie doznał pogorszenia. Stosunek protestów wekslowych do ogólnej sumy wpływów gotówkowych wynosił w Syndykacie Polskich Hut Żelaznych w lutym 1:36%, a w marcu 1:55%. Trudności przedsiębiorstw wzmaga wstrzymywanie wypłat za dokonane już dostawy przez instytucje rządowe i samorządowe.

Przemysł metalowy. Sytuacja w odlewniach uległa nieznacznej poprawie w porównaniu z lutym. Konferencje w sprawie utworzenia syndykatu odlewni nie dały rezultatu, natomiast zorganizowano Centralę Handlową Odlewni Żelaza. Centrala ma zadanie normowania warunków sprzedaży odlewów handlowych, a nie na specjalne zamówienia.

Stan zatrudniania w fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych nie uległ poważniejszym zmianom. Obroty w stosunku do marca r. ub. wykazują zniżkę. Zamówienia na maszyny związane z sezonem jesiennym, jak młocarnie i kieraty są minimalne, natomiast wielkim popytem cieszą się siewniki, pługi i brony niezbędne na sezon wiosenny.

Fabryki lokomotyw zatrudnione są normalnie; większe zamówienia, otrzymane z Ministerstwa Komunikacji, zapewniają ciągłość pracy na szereg miesięcy. Fabryki elektromotorów, wobec stale postępującej elektryfikacji w przemyśle, posiadały duży napływ zamówień i pracowały przy pełnym ruchu. Fabryki gwoździ i drutu osiągnęły wyższy poziom produkcji, aniżeli w lutym, dzięki zamówie-

niom rządowym. Prywatnych zamówień napływa niewiele. Syndykat stanął do przetargu na dostawę drutu i gwoździ do Rumunii.

Przemysł włókienniczy. Większe fabryki włókiennicze w Białymstoku były zatrudnione dostatecznie, w końcu marca zaś rozpoczęły pracę zakłady średnie.

Sprzedaż towarów wełnianych na sezon letni w fabrykach bielskich została ukończona. Dodatkowe zamówienia mogą dotyczyć tylko ilości drobnych dla uzupełnienia kompletu składów. Z uwagi na małą pojemność rynku wewnętrznego przejawia się u odbiorców skłonność do zmniejszania zakupów i obliża swego u dostawców. Stan ten wpływa na dalsze ograniczenie produkcji towarów wełnianych, choć ten powolny proces kurczenia produkcji trwa już czas dłuższy. Brak zamówień dodatkowych, wzrastająca ilość napływających protestów wekslowych i konieczność ich wykupu przez przemysł, godzi w kapitał obrotowy przedsiębiorstw i hamuje wytwórczość.

Brak gotówki w kraju tudzież zmniejszająca się konsumpcja towaru wełnianego na rynku wewnętrznym zmusiła przemysł bielski do usilnych zabiegów o umieszczanie największych ilości towarów na rynkach zagranicznych. Cyfry wywozu za ostatnie trzy miesiące przekroczyły cyfry eksportu za tenże okres roku ubiegłego. W myśl uchwały Międzynarodowej Organizacji Przemysłu Wełnianego kredyty towarowe nie mogą przekraczać 6 miesięcy a na rachunku otwartym 3 miesięcy.

W przemyśle łódzkim, po dotkliwym zastoju w poprzednich miesiącach, nastąpiło w marcu znaczne odprężenie. Zapotrzebowanie klienteli było dosyć duże. Jednak trudności płatnicze, nawet poważnych firm, skłoniły przemysłowców i handel hurtowy do wielkiej ostrożności w transakcjach. Wskutek osłabienia obrotów cały szereg fabryk, zwłaszcza w przemyśle wełnianym, ograniczył produkcję, zmniejszając czas pracy lub liczbę uruchomionych wrzecion. Zapobiegło to wprawdzie zbytniemu przeładowaniu towarami składów fabrycznych, zawiodło jednak nadzieje pokładane w nadchodzącym sezonie.

Sprzedaż wyrobów jutowych i konopnych utrzymywała się na dotychczasowym poziomie. Ceny wyrobów jutowych są nadal niskie. Przedsiębiorstwa starają się wywieźć jak największą ilość towaru zagranicę.

Położenie przemysłu konfekcyjnego kształtowało się w marcu pomyślnie. Obroty zwiększyły się w związku z zakupami przedświątecznymi i wiosennymi. Fabryki kapeluszy były zajęte wykończeniem towaru na sezon letni; napływ zamówień był zadowalający, aczkolwiek nieco słabszy, aniżeli w tym okresie roku ubiegłego.

Przemysł drzewny. Eksploatacja lasów w bieżącej kampanii dała wyniki mniejsze w porównaniu z r. ub. Szkody, spowodowane ostrą zimą, ujawniły się w całej pełni. Wielka ilość materiałów tartych nieulożonych w stosy uległa zepsuciu i straciła na swej wartości. Wywóz drzewa z lasów, zwłaszcza dębiny, był utrudniony z powodu zasp śnieżnych, a z nastaniem odwilży został zupełnie wstrzymany.

Eksport okraglaków zwiększył się w porównaniu z poprzednim miesiącem, natomiast — materiału tartego pozostał bez zmiany. Tartaki większe, zatrudnione dostatecznie, przepełnione są materiałami tartymi, które nie znajdują zagranicą zbytu. Zawarte z Niemcami prowizorium drzewne nie dało dotychczas dodatnich wyników z powodu nagromadzenia przez importerów wielkich zapasów. Obecnie jednak wzmaga się już zainteresowanie ze strony Niemiec, a transakcje dochodzą do skutku na kredyt od 3 — 4 miesięcy.

Dalszy stan przemysłu drzewnego uzależniony jest od akcji budowlanej, której ograniczenie odbiłoby się przede wszystkim ujemnie na przemyśle tartacznym. Kredyt, udzielany tartakom na zastaw rejestrowy, może uchronić niejedno przedsiębiorstwo od zachwiania się, nie wpłynie jednak na trwałą poprawę, ponieważ ceny surowca są zbyt wygórowane.

Przemysł garbarski. Kryzys w przemyśle garbarskim rozszerzył się na związane z tym przemysłem rzemiosło i handlujących obuwem. Nadzieje na większą sprzedaż przedświąteczną zawiodły skutkiem przedłużającej się zimy. W tych warunkach wielką ulgą dla garbarni jest prolongata zagranicznych kredytów towarowych. Wobec spadku cen surowca zagranicznego i korzystniejszego kształtowania się cen wyrobów istnieje nadzieja, że obecne trudności zostaną wkrótce przełamane.

Przemysł chemiczny. Sezon wiosenny w fabrykach superfosfatu kończy się normalnie w marcu, w roku bieżącym jednak skutkiem przedłużania się zimy opóźni się o cały miesiąc. Do końca marca fabryki związkowe sprzedały 105 tys. tonn superfosfatu, więc ze stanowiska wzrostu zapotrzebowania należy uważać sezon wiosenny za udany. Produkcja niektórych fabryk zwiększyła się w dwójnasób, a mogłaby się zwiększyć jeszcze bardziej, gdyby nie brak kwasu siarkowego.

Wobec rozpoczęcia robót polnych wzrosło bardzo zapotrzebowanie siarczanu amonu. Nagromadzone zapasy tego produktu zostały sprzedane, a obecnie dostawa odbywa się w rozmiarach bieżącej produkcji. Spodziewana produkcja tego nawozu została zakontraktowana aż do połowy maja r. b.

Wysyłka nawozów potasowych w marcu

ze Stebnika wyniosła	12.844	tonn	wobec	5.204	tonn	w	lutym
z Kałusza	—	21.904	„	„	6.037	„	„

Nieznaczne partie kainitu wywieziono do Czechosłowacji i krajów skandynawskich. Roboty poszukiwawcze prowadzono dalej w rejonie Solca i Kropiwnika.

Przemysł papierniczy pracuje bardzo dobrze, szczególnie w dziale papieru gazetowego, na który zamówienia stale wzrastają. Warunki sprzedaży są korzystne; kredyt udzielany jest ostrożnie. Produkcja dzienna fabryki Steinhagen, Wehr i S-ka dochodzi do 14 wagonów. Firma nosi się z zamiarem założenia fabryki celulozy w Dęblinie. Fabryki tapet i obić papierowych znajdują się w pełni sezonu. Zaspakajając całkowicie potrzeby rynku wewnętrznego, fabryki tapet eksportują na rynki zagraniczne między innymi — bułgarski i rumuński.

Produkcja w fabrykach gilz papierosowych znacznie wzrosła. Normalnie fabryki posiadają zapasy w wysokości dwutygodniowej produkcji, z których dopełniają magazyny. Towar dostarczany jest odbiorcom zamiejscowym na weksle, a miejscowym na rachunek otwarty, wyrównywany gotówką.

Handel i żegluga. Długotrwała zima spowodowała nisko obroty w wielu gałęziach handlu. Po niebywałych mrozach nastąpił okres roztopów wiosennych, które paraliżują w wielkim stopniu komunikację i normalną wymianę towarową. Targi w okresie świąt Wielkanocnych były nieznaczące, gdyż główny konsument — rolnicy ograniczyli jak najbardziej zakupy wobec niepomyślnej koniunktury na płody rolne. Zmniejszyła się również siła nabywcza warstw pracowniczych, których płace realne, wobec wzrostu wydatków na opał i żywność, poważnie zmalały w ostatnich miesiącach. Jedynie sobota przedświąteczna, po wypłaceniu poborów urzędniczych, nacechowana była pewnym ożywieniem, jednak zakupy były zbyt szczupłe, aby mogły wyrównać braki całego miesiąca.

Spadek obrotów w niektórych działach handlu w porównaniu z r. ub. wywołał likwidację wielu placówek, o czym świadczy liczba wykupowanych patentów. Stan kupiectwa pogorsza nadmierne obciążenie podatkowe. Rozgoryczenie sfer handlowych na przeciążenie podatkami znalazło wyraz w rezolucjach, przyjętych na odbytym w końcu marca walnym zjeździe kupiectwa wielkopolskiego.

Do przeszkód, hamujących sprawną wymianę towarów, należy zaliczyć niedostateczny przydział wagonów na kolejach. Brak wagonów dawał się i przedtem odczuwać, głównie w przemyśle węglowym, zwłaszcza w okresie kampanji cukrowniczej, w ostatnich jednak miesiącach objaw ten urasta do wprost niepokojących rozmiarów. W przemyśle węglowym brakowało w marcu przeciętnie 18% wagonów. Wywóz drzewa był ograniczony z tej przyczyny. Na brak wagonów uskarżają się również wapienniki i fabryki mebli, które zmuszone są przerywać na pewien czas pracę.

Do Gdyni przybyło w marcu 46 statków z ładunkiem tomasyny, saletry, łomu żelaznego, tytoniu i trawy morskiej w wysokości łącznej 31.843 tonn. Wyjechało z portu 51 statków z ładunkiem węgla i soli w wysokości 96.968 tonn.

Rynek pracy. Zmniejszanie się liczby bezrobotnych rozpoczęło się w tym roku o miesiąc później, aniżeli roku poprzedniego. Podczas gdy w r. ub. spadek bezrobocia zaakcentował się już w lutym, w roku bieżącym nastąpił on dopiero w drugiej połowie marca. Wpłynęły na to bezsprzecznie trwające dotychczas chłody, które powstrzymały prace polne i budowlane. Właśnie w związku z rozpoczęciem prac polnych nastąpił w drugiej połowie marca nieznaczny spadek bezrobocia. Liczba bezrobotnych pod koniec poszczególnych tygodni marca przedstawiała się następująco:

2.III.	—	182.494
9.III.	—	183.940
16.III.	—	182.638
23.III.	—	181.522
30.III.	—	176.539

Z ważniejszych wydarzeń na rynku pracy zasługuje na uwagę strajk stolarzy i pracowników elektrotechnicznych, zatrudnionych przy Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu, którzy żądają 50% podwyżki płac. Znaczna część robót na terenach wystawowych została wskutek tego wstrzymana. Krótkotrwały strajk murarzy i cieśli budowlanych został zakończony przyznaniem 11% podwyżki płac. W Warszawie strajkują pracownicy krawieccy, domagając się 20% podwyżki.

BILANSE BANKÓW EMISYJNYCH
w porównaniu z końcem IV kwartału 1928 r.
(W milionach jednostek monetarnych).

BANKI	Polska	Różnica z bilans. z d. 31/XII	St. Zjedn.	Różnica z bilans. z d. 27/XII	Anglia	Różnica z bilans. z d. 26/XII	Niemcy	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Francja	Różnica z bilans. z d. 28/XII	Belgia	Różnica z bilans. z d. 25/XII	Włochy	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Holandia	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Szwajcaria	Różnica z bilans. z d. 31/XII
	Złoty		\$		£		M.		Fr. fr.		Fr. belg.		Lirów		Guld.		Fr. szw.	
Złoto	623	+ 1	2.775	+ 191	154	—	2.580	— 149	34.186	+ 2.209	4.544	+ 27	5.078	+ 26	422	— 13	482	— 51
Waluty i dewizy	506	— 21	—	—	—	—	34	— 121	28.910	— 3.053	2.482	— 225	5.402	— 617	29	— 191	221	— 33
Dyskonto	683	+ 42	964	— 204	13	— 13	2.148	— 479	6.938	+ 1.187	3.783	+ 487	3.440	— 280	197	+ 105	153	— 65
Obieg	1.208	— 87	1.658	— 253	363	— 25	4.447	— 483	64.575	+ 659	12.306	+ 794	16.060	— 1.235	810	— 44	846	— 107
Obce fundusze.	205	+ 23	2.340	— 115	105	— 2	639	— 147	6.602	— 416	430	— 425	1.704	+ 179	15	— 38	114	— 82
Stopa dyskont.	8%	—	5%	—	5 1/2%	+ 1%	6 1/2%	— 1/2%	3 1/2%	—	4%	—	6%	+ 1/2%	5 1/2%	+ 1%	3 1/2%	—
Kred. na rzecz Państwa	25	—	—	—	11	—	—	—	3.200	—	—	—	—	—	14	+ 14	—	—
Pap. państwowe	—	—	163	— 66	60	— 7	—	—	5.930	—	1.709	— 82	—	—	—	—	—	—
Data bilansu	10/IV		11/IV		4/IV		6/IV		29/III		11/IV		10/III		8/IV		6/IV	
BANKI	Szwecja	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Dania	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Norwegia	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Austria	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Węgry	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Czechosłowacja	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Jugosławia	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Finia	Różnica z bilans. z d. 31/XII	Łotwa	Różnica z bilans. z d. 26/XII
	Kor. szw.		Kor. d.		Kor. nor.		Szyl.		Pengő		Kor. cz.		Dyn.		M. fin.		Łatów	
Złoto	235	— 1	173	—	147	—	169	—	204	+ 3	1.206	+ 7	92	+ 1	302	— 2	24	—
Waluty i dewizy	38	— 20	86	— 26	48	+ 7	205	— 38	17	— 37	1.770	— 740	194	— 36	706	— 25	63	— 9
Dyskonto	254	— 60	43	+ 5	263	+ 42	174	— 34	329	— 88	287	— 6	1.409	— 61	765	+ 64	85	— 2
Obieg	544	— 2	357	— 3	306	— 10	929	— 138	423	— 90	6.925	— 1.541	5.273	— 255	1.596	+ 83	46	— 1
Obce fundusze.	173	— 112	27	— 26	95	+ 1	85	+ 29	16	— 15	677	— 153	638	— 174	53	— 29	71	+ 5
Stopa dyskont.	4 1/2%	—	5%	—	5 1/2%	—	6 1/2%	—	7%	—	5%	—	6%	—	7%	—	6%	—
Kred. na rzecz Państwa	—	—	—	—	—	—	110	— 6	92	— 5	4.455	— 73	2.000	—	—	—	—	—
Pap. państwowe	80	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	966	—	—	—	—	—
Data bilansu	31/III		30/III		8/IV		7/IV		30/III		7/IV		8/IV		30/III		10/IV	